

SE i Starenje društva

MODUL 5

Kroz ovaj modul, osvrnućemo se na fenomen starenja društva, kako on utiče na evropski socijalni i ekonomski kontekst i kako socijalne zadruge mogu kreativno i pragmatično odgovoriti na društveno-ekonomske zahteve stanovništva koje stari.

POČETAK

O OVOM KURSU

Ovaj kurs je jedan od rezultata projekta **Bolje sarađujte!**.

Projekat Bolje sarađujte!, obrazovanje kroz i do vrednosti društvene / ekonomije kao načina jačanja društva, je projekat koji povezuje oblasti obrazovanja i društvenog preduzetništva kroz različite aktivnosti. Njegov cilj je da poveća kapacitet kompanija koje posluju u oblasti socijalne ekonomije za sprovođenje obrazovnih aktivnosti u oblasti društvenog preduzetništva i time da efikasno odgovore na izazove savremenog sveta, kao i da poveća inicijativu i preduzetništvo kod mladih i njihovo efikasno uključivanje u društveni i profesionalni život zajednica.

Broj projekta: 2023-1-PL01-KA220-YOU-000158100

Finansiran od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja izraženi su, međutim, samo stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Kurs Bolje sarađujte!

1

SE i primat vrednosti nad
profitom

2

SE i nejednakosti

3

SE i lokalni razvoj

4

SE i digitalna
transformacija

5

SE i starenje društva

6

SE i klimatske
promene

UVOD

Modul 5: SE i Starenje društva

Kako se globalna demografija menja, društva širom sveta doživljavaju **nepredvidivo starenje**.

Ova demografska promena donosi značajne izazove i prilike koje utiču na **dinamiku radne snage, ponašanje potrošača i sisteme socijalne zaštite**. Porast starijeg stanovništva zahteva inovativne pristupe kako bi se obezbedila **njihova inkluzija i aktivno učešće** u ekonomskom, socijalnom i zajedničkom životu.

U ovom kontekstu, socijalne kooperative, nevladine organizacije (NVO) i socijalna preduzeća igraju ključnu ulogu. Navedeni subjekti su pozicionirani tako da lako mogu **da rešavaju mnogobrojne posledice** starećeg društva. Oni doprinose **razvoju inkluzivnih politika i praksi** koje ne samo da podržavaju **ekonomski rast** već i unapređuju **socijalno jedinstvo**.

POČETAK

Ali prvo... Proverimo koliko već znate!

Starenje je složen proces koji uključuje ...

ekonomske,
društvene i
finansijske
mekhanizme

biološke, psihološke i
društvene
mekhanizme

hemijske, ekološke i
društvene
mekhanizme

Пошаљи

→ Sledeće

Ali prvo... Proverimo koliko već znate!

Koji su glavni izazovi koje populacija koja stari predstavlja za evropska društva?

životna sredina i društvo

ekonomija i zapošljavanje

ekonomija i životna sredina

Pošalji

→ Sledeće

Sada kada su osnove
uspostavljene, vreme je za
početak!

Ali pre nego što zaronimo u
teorijske koncepte starenja, želimo
da razmislimo o tome kako ovaj
složeni fenomen utiče na naše
osnovne društvene potrebe.

**Počnite sa
samorefleksijom!**

Redom navedite sledeće potrebe od najvažnijih do najmanje važnih u vašem životu

Ekonomska stabilnost

Karijera i zapošljavanje

Društveno i zajedničko angažovanje

Obrazovanje

Digitalne kompetencije i veštine

Pošalji

Sada preraspodelite iste potrebe razmišljajući o svom životu pre 5 godina

Zdravstvena zaštita

Obrazovanje

Karijera i zapošljavanje

Društveno i zajedničko angažovanje

Ekonomskastabilnost

Pošalji

Kako se promenila važnost koju pridajete tim potrebama u prošlosti i sada? Uzmite trenutak da razmislite o toj promeni i njenoj dinamici - koje su potrebe bile ispunjene? Koje se ponavljaju i koje smatrate manje relevantnim u sadašnjosti? U tom kontekstu, napiši predlog "sebi u prošlosti" o tome kako da prevaziđete izazove povezane sa svojim potrebama u prošlosti.

Pišite ovde svoj odgovor.

Pošalji

Starenje je složen proces koji uključuje i dobre i loše strane. "Ono uključuje i dobre i loše strane zbog kombinacije bioloških, psiholoških i socijalnih mehanizama". Ova složenost podrazumeva da starenje nije samo period opadanja, već obuhvata različite životne faze sa raznovrsnim iskustvima.

Šta je društvo koje stari?

Starenje društva odnosi se na demografski trend u kojem se udeo starijih osoba u populaciji povećava. Ovaj fenomen je značajan u mnogim zemljama, posebno unutar Evropske unije (EU). Starenje proističe iz raznih faktora, uključujući **povećano očekivano trajanje života i opadajuće stope fertiliteta**. Ono što je značajno je da je 1993. godine, Savet EU potvrdio ovaj demografski trend kao jedan od **glavnih izazova za socijalne politike**.

Koje su posledice starenja po društvo?

Društvena percepcija i narativi

Osnovna prava i jednakost

Koji su glavni izazovi?

Ekonomski
uticaj i
zapošljavanje

Migracija

Kako se "starenje" percipira u narativu našeg društva?

Prevladavajući narativi često karakterišu starenje negativno, povezujući ga "uglavnom sa padom, pasivnošću i ranjivošću". Takve predrasude o starosti podstiču stereotipe i retoriku koja starije osobe prikazuje kao neproduktivne i na teretu. Ovi narativi mogu dovesti do "isključenja, diskriminacije i marginalizacije" i potencijalno slabe međugeneracijsku solidarnost.

Suprotno prethodnim tvrdnjama, EU Agencija za osnovna prava zalaže se za prelazak na "Pristup starenju zasnovan na pravima". Ova perspektiva naglašava osnovna ljudska prava i dostojanstvo, bez obzira na godine, i usklađena je sa članom 1 Zakona o osnovnim pravima EU, koji glasi da je "ljudsko dostojanstvo nedeljivo i da ga treba štititi i poštovati". Takva strategija nastoji da suzbije starosnu diskriminaciju i promoviše pozitivne narative vezane za starenje.

Područja na koja utiče starenja društva

Zdravlje i socijalna zaštita

Međugeneracijska solidarnost

Tehnologija i inovacije

Životni uslovi i stanovanje

Socijalno uključivanje i participacija

Uloga tehnologije je sve važnija u rešavanju izazova starenju društva. Inovacije u telemedicini, daljinskom praćenju i digitalnim alatima mogu poboljšati kvalitet života starijih osoba, omogućavajući im da ostanu aktivni i povezani. Takođe je potrebno rešiti "digitalni jaz" kako bi se sprečila dalja socijalna isključenost.

Adekvatan smeštaj je još jedan izazov, jer podržavajuća okruženja za starije osobe su ključna za njihovu nezavisnost i dobrobit. Akcione mere politike treba da uključuju "obezbeđivanje adekvatnog i pristupačnog smeštaja" i prilagođavanje istih promenljivim fizičkim sposobnostima.

Starija populacija značajno utiče na sisteme zdravstvene i socijalne zaštite. Starije osobe su podložnije bolestima, što se videlo i tokom pandemije COVID-19. Postoji značajna potreba za „visokokvalitetnim i pristupačnim zdravstvenim uslugama“ i dugoročnim uslugama nege.

Olakšavanje uključivanja starijih osoba u društvene aktivnosti i osiguravanje njihovog aktivnog učešća u životu zajednice je ključno. To podrazumeva rešavanje društvenih stereotipa i pružanje mogućnosti za celoživotno učenje i angažman u zajednici.

Percepcije starenja može dovesti do nedostatka međugeneracijske solidarnosti. Potrebne su mere koje će podstaći "solidarnost između generacija" i planirati održive javne finansije za podršku penzijama, zdravstvu i dugoročnoj nezi. Osigurati da se starenje posmatra kroz prizmu jednakosti i ljudskih prava ključno je za održavanje kohezivnog društva.

Kviz

Koja područja su najugroženija pojavom starenja društva?

Velika urbana područ

Ruralna područja

Пошаљи

Koju ulogu mogu imati socijalne zadruge, nevladine organizacije i socijalna preduzeća u starenju društva?

Socijalne zadruge, nevladine organizacije i društvena preduzeća ključni su akteri u rešavanju izazova koje donosi starenje društva.

Ona deluju tako što ugrađuju društvene vrednosti u svoje ekonomske aktivnosti, kombinujući proizvodnju dobara, usluga i znanja kako bi postigli i socijalni i ekonomski cilj, posebno u ruralnim ili ugroženim urbanim područjima.

Fenomen starenja stanovništva predstavlja **jedinstven izazov** u kontekstu kapitalizma, zahtevajući inovativne odgovore za zadovoljenje potreba starije demografske grupe. Tu se pojavljuje socijalno preduzetništvo kao snaga, **kreativno i pragmatično odgovarajući** na socio-ekonomske potrebe starijeg društva. Socijalna preduzeća, definisana kao subjekti koji slede društvene misije umesto profita, **postaju sve važnija u popunjavanju praznine koje ostavljaju javni i privatni sektor**. Ona su posebno ključna u sektorima koji su zapostavljeni ili nedovoljno pokriveni tradicionalnim ekonomskim modelima, kao što su **nega, nezaposlenost i zaštita životne sredine**.

Obezbeđivanje vitalnih
usluga i podrške

Podsticanje zajednice i
društvenog kapitala

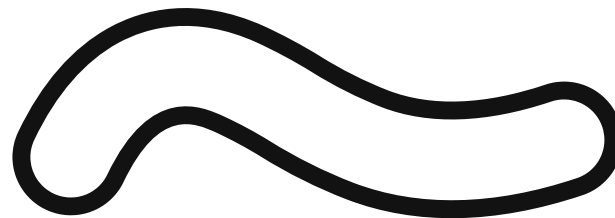
- Socijalne kooperative i NVO rade na izgradnji jakih zajedničkih mreža koje mogu podržati starije osobe. Oni olakšavaju socijalne interakcije kroz zajedničke centre, klubove za starije i kulturne aktivnosti, i time pomažu ublažavanju problema socijalne izolacije i usamljenosti.
- Takođe organizuju edukativne i rekreativne programe koji podstiču celoživotno učenje i aktivnu uključenost starijih u život zajednice.

- Socijalne kooperative često pružaju osnovne usluge kao što su zdravstvena zaštita, pomoć u domaćinstvu i podrška zajednice starijim osobama. Oni igraju ključnu ulogu u oblastima gde tradicionalne javne usluge mogu biti nedovoljne ili nedostatne.
- NVO se fokusiraju na različite aspekte kao što su zastupanje, socijalna inkluzija i promovisanje intergeneracijskih aktivnosti. Vešti su u mobilizaciji resursa i volontera za podršku starijoj populaciji.
- Socijalna preduzeća: Ove kompanije integrišu socijalne ciljeve u svoje poslovanje, kreirajući održive modele za negu i podršku starijim osobama. Primeri su kompanije koje pružaju poslovne mogućnosti prilagođene starima ili razvijaju tehnologije usmerene na poboljšanje kvaliteta života starijih.

***Testirajmo stečena
znanja!***

U polja ispod ubaci tri ključne akcije koje mogu pomoći u ublažavanju negativnih efekata demografskih promena u ruralnim predelima

novi zakoni o mobilnosti
radne snage

pojednostavljenje
procesa migracije

poboljšanje uslova
života

poboljšanje
infrastrukture

osnivanje kancelarije za
mobilnost tržišta radne
snage

podsticanje turizma

tri ključne akcije koje mogu pomoći u ublažavanju negativnih efekata demografskih promena u ruralnim predelima i olakšati mobinost su

novi zakoni mobilnosti
radne snage

poboljšanje uslova
života

pojednostavljnje
procesa migracije

Kviz

Pitanje 1/4

Kada govorimo o jednakosti i ljudskim pravima, zašto je solidarnost između generacija važna?

obezbeđuje raznolikost i čuva sećanja

obezbeđuje status kvo u socio-ekonomskom smislu

obezbeđuje skladno društvo

Пошаљи

Na koji način migracije doprinose rešavanju izazova starenja društva?

unapređuje raznolikost i kulturnu razmenu

utiče na obnovu stanovništva i popunjava nedostajuća radna mesta

osnaživanjem lokalne ekonomije novim preduzećima

Послати

Koji su faktori odgovorni za starenje društva u evropskom kontekstu?

migracija i nezaposlenost

povećano očekivano trajanje života i manji natalitet

manji natalitet i finansijska nestabilnost

Пошаљи

Kviz

Pitanje 4/4

Zašto su socijalna preduzeća tako pogodna za stvaranje inovativnih rešenja za suočavanje sa starenjem društva?

Zbog toga što više vrednuju svoju misiju od profita

Zbog toga što su ključni za stvaranje novih radnih mesta i rešavanje izazova nezaposlenosti

Stvaranje socijalnih usluga koje su dostupne svima, bez obzira na njihovo socio-ekonomsko stanje

Пошаљи

Inspirišite se onima koji to već rade!

Otkrijte neke projekte koji su sproveli nove strategije i stvorili inovacije u oblasti društvenog preduzetništva povezane sa starenjem društva

Mentorska promena

Obrnuta mentorska podrška za poboljšanje e-veština odraslih za digitalne kompetencije

Magnete- društveni centar

Inovativni RSA model sa prostorima za kulturu, povezivanje i druženje

Rođeni digitalni

Dobre digitalne prakse i metode koje omogućavaju svima da postanu Rođeni digitalni!

Čestitamo! Završili ste modul!

Sada bolje razumete glavne izazove i uticaj starenja društva. Prepoznavanjem ovih izazova, spremni ste da kritički razmišljate o pravičnosti, mogućnostima i društvenoj pravdi u svetu oko vas.

Šta je sledeće?

Razmislite kako društvene nejednakosti utiču na vašu zajednicu.

Primenite naučeno kako biste izazvali nepravedan sistem.

Ostanite informisani i podržavajte inicijative koje promovišu ravnopravnost.

Dodatni resursi:

POGLEDAJ

DIGITALNE KOMPETENCIJE I DIGITALNE VEŠTINE

Mačuh, Bojan & Ljubotina, Predrag & D. Ursić, Erika & Rasor, Andrej. (2022). Značaj intergeneracijske saradnje za društvo koje stari. III. 1984-1999

PROČITAJ / ISTRAŽI

+ SAZNAJ VIŠE

Građansko učešće, stari i inkluzija

+ SAZNAJ VIŠE

Demografske promene u društvenim oblastima

+ SAZNAJ VIŠE

Strategiji EU za ravnopravnost na osnovu starosne dobi

Sada kada ste stekli osnovna znanja o **socijalnoj ekonomiji i društvu koje stari otkrijte njenu ulogu i izazove povezane sa **klimatskim promenama** u sledećem modulu kursa:**

IDITE NA MODUL 6

Saznajte više o projektu Bolje sarađujte! na našem sajtu

